

MỤC TIÊU BẢO VỆ ĐẠO ĐỨC CÔNG CỘNG TRONG CÁC ĐIỀU KHOẢN NGOẠI LỆ CỦA PHÁP LUẬT WTO

NGÔ TRỌNG QUÂN *

Tóm tắt: Ngoại lệ đạo đức công cộng được quy định cụ thể tại Điều XX của Hiệp định chung về Thuế quan và Thương mại và Điều XIV của Hiệp định chung về Thương mại dịch vụ cho phép các quốc gia thành viên của Tổ chức Thương mại thế giới áp dụng các biện pháp hạn chế thương mại cần thiết để bảo tồn các giá trị đạo đức của cộng đồng. Mặc dù có nguồn gốc từ năm 1947, các ngoại lệ này gần đây mới được các quốc gia viện dẫn và cơ quan giải quyết tranh chấp áp dụng trong thực tiễn xét xử với tần suất tăng dần. Bài viết nghiên cứu lịch sử hình thành, thực tiễn giải thích mục tiêu bảo vệ đạo đức công cộng từ các báo cáo của ban hội thẩm và cơ quan phúc thẩm. Kết quả nghiên cứu cho thấy một cách rõ rệt xu hướng mở rộng nội hàm của thuật ngữ “đạo đức công cộng” và trao nhiều quyền tự quyết cho các quốc gia thành viên trong việc viện dẫn ngoại lệ này.

Từ khoá: Ngoại lệ; đạo đức công cộng; GATT

Nhận bài: 19/01/2025

Hoàn thành biên tập: 29/11/2025

Duyệt đăng: 29/11/2025

THE OBJECTIVE OF PROTECTING PUBLIC MORALS IN EXCEPTION CLAUSES OF WTO LAW

Abstract: The public morals exception is specifically provided for in Article XX of the General Agreement on Tariffs and Trade and Article XIV of the General Agreement on Trade in Services, which allows World Trade Organization member states to apply trade restrictive measures necessary to preserve the moral values of the community. While dating back to 1947, these exceptions have only recently been invoked by states and applied by dispute settlement organs at an increasing frequency. This article examines the historical background, the practice of interpreting the public morals objective in light of panel and Appellate Body reports. It clearly finds that there is a trend of expanding the normative meaning of the public morals concept and affording more discretion to member states in invocation of this exception.

Keywords: Exception; public morals; GATT

Received: 19 January 2025; Editing completed: 29 November 2025; Accepted for publication: 29 November 2025

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế ngày càng sâu rộng, các quốc gia thành viên của Tổ chức Thương mại thế giới (WTO) đứng trước yêu cầu cân bằng giữa tự do hoá thương mại với bảo vệ các giá trị phi thương mại, trong đó có đạo đức công cộng. Mặc dù ngoại lệ bảo vệ đạo đức công cộng đã được quy định tại Điều XX Hiệp định chung về

Thuế quan và Thương mại (GATT) và Điều XIV Hiệp định chung về Thương mại dịch vụ (GATS), thực tiễn áp dụng trong khuôn khổ WTO vẫn cho thấy những bất cập, đặc biệt khi xác định nội hàm, phạm vi của các giá trị đạo đức. Sự thiếu rõ ràng về chuẩn mực áp dụng và khả năng tự quyết của quốc gia trong viện dẫn ngoại lệ này đặt ra những vấn đề pháp lý về giới hạn quyền điều chỉnh của quốc gia so với nghĩa vụ quốc tế. Đối với các quốc gia thành viên của WTO, trong đó có Việt

* Thạc sĩ, Trường Đại học Luật Hà Nội
E-mail: ngotrongquan@hlu.edu.vn